

Habilitetsvurdering i forbindelse med behandling av politiske saker

Utgangspunktet for habilitetsvurdering er [forvaltningslovens bestemmelser](#).

Folkevalgte bes sjekke saksliste for møtene i god tid for mulig inhabilitet. Man må selv forsøke å avklare om man eller noen tilknyttet seg er part i saken:

Part i saken er person, selskap, organisasjon eller lignende som en avgjørelse retter seg mot eller som saken ellers direkte gjelder. Dersom man tror man er inhabil skal nødvendig informasjon så fort som mulig sendes til Servicesenteret som bringer saken frem for rådmannen og ordfører for nærmere vurdering. Man må kort beskrive hva saken gjelder og hvorfor man mener dette kan gi inhabilitet. Spørsmålet avgjøres av aktuelle utvalg før saken tas opp til behandling.

Automatisk inhabil etter fvl § 6 første ledd:

Du er automatisk inhabil dersom du:

- a) Selv er part i saken (se eksempler under). I så fall beskriv hvorfor du vurderer deg som part i saken.
- b) Er i slekt eller svogerskap med en part i opp- eller nedstigende linje eller i sidelinje så nær som søsken. I så fall angi din tilknytning og beskriv hvorfor vedkommende vurderes som part i saken.
- c) Er eller har vært gift med eller er forlovet med eller er fosterfar, fostermor eller fosterbarn til en part i saken. I så fall: angi din tilknytning og beskriv hvorfor vedkommende vurderes som part i saken.
- d) Opptrer eller har opptrådt som oppnevnt verge eller fullmektig (for eksempel advokat) for en part i saken etter at saken begynte. I så fall angi din tilknytning og beskriv hvorfor vedkommende vurderes som part i saken.
- e) Er leder eller har ledende stilling i, eller er fast medlem av styret eller bedriftsforsamling for et selskap, stiftelse, forening el.l. som er part i saken. I så fall beskriv hvilken rolle du har, hvilken selskapsform foretaket har og hvorfor foretaket vurderes som part i saken. (NB: dersom foretaket er organisert som et kommunalt foretak – KF - utløser det ikke automatisk inhabilitet!)

Inhabil etter fvl § 6 andre ledd ("andre særegne forhold")

Du kan vurderes som inhabil etter andre ledd dersom du eller noen du har nær personlig tilknytning til har særlig personlig fordel, tap eller ulempe avhengig av utfallet i saken. Det gjelder i første rekke økonomisk, men kan også være i form av goodwill, anseelse, lojalitetskonflikter og annet. Her må det gjøres en skjønnsmessig vurdering, og det er da viktig at det foreligger nok opplysninger til at vurderingen kan gjøres. Her må det gis en tilstrekkelig beskrivelse av egen tilknytning og hvilken type fordel/tap/ulempe det gjelder slik at vurderingen kan gjøres.

NB: Den skjønsmessige vurderingen skal ikke overprøve de klare grensene som er satt i fvl § 6 første ledd. Dvs. at det må foreligge andre forhold eller momenter enn de som er nevnt der. For eksempel: Er du søskenbarn til en part er du ikke inhabil med mindre det foreligger andre forhold utover det at du er søskenbarn som utløser inhabilitet.

Noen eksempler

1. Du er ikke inhabil om du som politiker er medlem av interessegruppe el. 1. og har formidlet et spesielt syn i saken. (Du blir ikke inhabil av å være politisk ”forutinntatt” og politisk aktiv i forkant...)
2. Dersom du ikke er direkte part i saken, men har klageadgang (for eksempel nabo), kan du være inhabil (etter 2. ledd) dersom du ”har særlig personlig fordel, tap eller ulempe avhengig av utfallet i saken”. Har du levert en klage er du imidlertid automatisk inhabil (etter 1. ledd) fordi du da er blitt part i saken.
3. Fordeler eller ulemper som gjelder større grupper gir ikke automatisk inhabilitet, for eksempel om du bor i et område der utviklingsplaner kan få fordeler eller ulemper for alle beboerne. Dersom du har spesielle fordeler eller ulemper (som de andre i gruppen ikke har), kan du vurderes som inhabil etter 2.ledd. Er du direkte formell part i saken vil du være inhabil etter 1. ledd.
4. Er du medlem eller varamedlem i styre for et kommunalt foretak som er part i saken, er du ikke inhabil ifølge fvl § 6 første ledd punkt e). Det må da være andre forhold der du ”har særlig personlig fordel, tap eller ulempe avhengig av utfallet i saken” som eventuelt gjør deg inhabil.
5. Er du vara i et styre som er part i saken er du ikke inhabil slik faste styremedlemmer er (fvl § 6 første ledd punkt e) med mindre du har møtt ved styrets behandling av aktuelle sak. Da er du å regne som styremedlem og vil være inhabil. Dersom du som vara har møtt jevnlig i styret vil du vurderes som inhabil etter 2. ledd. – ”andre særegne forhold foreligger som er egnet til å svekke tilliten til hans upartiskhet”.
6. Er du medlem i representantskap, generalforsamling eller andre eierorganer på vegne av Melhus kommune er du ikke inhabil etter fvl § 6 første ledd. Da representerer du eier (Melhus kommune) og ikke selskapet, i motsetning til om du er styremedlem. Det må da være andre forhold der du ”har særlig personlig fordel, tap eller ulempe avhengig av utfallet i saken” som eventuelt gjør deg inhabil etter fvl § 6 andre ledd.
7. Har du i din jobb vært rådgiver for part i saken vil du normalt være inhabil etter 2. ledd (”andre særegne forhold foreligger som er egnet til å svekke tilliten til hans upartiskhet”). Du blir imidlertid ikke inhabil om part i saken er kunde hos firmaet du jobber i, med mindre kunden er så stor at det har vesentlig betydning for firmaet, eller at du har direkte personlig/økonomisk fordel/ulempe av utfallet i saken. Dersom du i en tidligere stilling har vært rådgiver for part i saken, men har skiftet arbeidsgiver når saken kommer til behandling, vil du kunne være inhabil.
8. Du blir ikke inhabil ved å kombinere de ulike bestemmelsene i § 6 første ledd. For eksempel blir du ikke inhabil om du er gift med medlem i styre for selskap som er part i saken eller hvis din bror er fullmektig for part i saken. Det må da være andre forhold som da vurderes etter § 6 andre ledd, for eksempel dersom du selv eller en du har nær personlig tilknytning til har særlig fordel/tap av et bestemt utfall i saken.

Spesielt om inhabilitet etter kommuneloven § 40.3

[Kommuneloven §40.3](#) har noen regler som angår kommunal forvaltning. Her er noen eksempler som kan være aktuelle:

1. Du er ikke inhabil ved valg til offentlige tillitsverv eller ved fastsetting av godtgjøring o.l. for slike verv.
2. Gjelder kommunalt ansatte: Du er inhabil hvis du som ansatt i kommunen har deltatt i forberedelser til saken. Denne regelen gjelder imidlertid ikke ved behandling av årsbudsjett, økonomiplan, kommuneplan, regional planstrategi og regionalplan.
3. I helt spesielle tilfeller kan det oppstå inhabilitet ved behandling av klage på enkeltvedtak. Du er inhabil dersom du har vært med å treffe det vedtaket det klages på.

Publisert 30. august 2016 | Oppdatert 15. januar 2020